

INDHOLDSFORTEGNELSE

TILLÆG
til Vore Kirkegårde
bind 22 . nr. 2

		TILLÆGET:	
Joost Dahlerup: Lyø kirkegård	s. 9	Årsmøde og bestyrelsesmøde	s. 9
O. Råhaug-Askegård: Aktuelle problemer på de fynske landsbykirkegårde	s. 12	Årsregnskab	s. 12
J. Exner: De gamle stengårder — og vort ansvar for dem	s. 15	Fra danske dagblade	s. 12
Torben Michelsen: Træerne på landsbykirkegårdene	s. 18	Fra svenske dagblade	s. 13
		Fra finske dagblade	s. 13
		Fra norske dagblade	s. 13
		Om frihedskæmpergrave	s. 14
		Solbjerg kirkegård 100 år	s. 14
		Fra tidsskrifterne	s. 14
		Dansk Ligbrændingsforenings årsskrift	s. 15
		Vore Kirkegårde	s. 16

Bestyrelsesmøde onsdag d. 9. juni 1965 på hotel „Leidersdorff“, Hillerød.

Fraværende var næstformanden, borgmester Ove Hansen, der først kunne møde til generalforsamlingen næste dag, professor Sven-Ingvar Andersson, stenhuggermester Max Brinkløv, Østifternes Stenhuggermesterforening, der havde bedt stenhuggermester Knudsen, Roskilde, møde i stedet, amrådsmedlem Jens Hansen, der var forhindret af møde andetsteds, og havearkitekt Johannes Tholle, der havde sendt afbud på grund af sygdom.

Formanden, domprovst Bay, bød særlig velkommen til de nye bestyrelsesmedlemmer, læge Erik Haugaard, repræsenterende Dansk Ligbrændingsforening, og graver Knud Norlyk, repræsenterende landsbygraverne.

1. Gennemgang af generalforsamlingens dagsorden.

Det vedtoges fra bestyrelsens side at foreslå inspektør Ørsted, Holbæk som dirigent.

Formanden gennemgik sin beretning, der godkendtes.

„Vore Kirkegårde“'s nye redaktør, akademigartner Torben Michelsen, Sorø, var kommet til stede, og formanden udtalte sin glæde over bladets nye ansigt. I tilknytning hertil redegjorde Torben Michelsen for sine planer i den kommende tid. Han havde tænkt sig en række særnumre, det første med landsbykirkegården som emne.

På formandens forslag tiltrådte bestyrelsen, at redaktionsudvalget på generalforsamlingen foresloges nedlagt, da det i praksis havde vist sig overflødig.

De på valg værende 5 bestyrelsesmedlemmer var villige til genvalg. De reviderede regnskaber for 1964/65 og de udarbejdede budgetter for 1965/66 godkendtes.

Dr. Haugaard spurgte, om Dansk Ligbrændingsforening ikke ydede foreningen et tilskud, hvad sekretæren, inspektør Rud Nielsen, besvarede benægtende. Tværtimod havde foreningen opsagt sin løbende annonce. Dr. Haugaard lovede at søge et tilskud udvirket ved næste hovedbestyrelsesmøde i D. L. Provst Exner udtalte, at ligbrændingsforeningen ikke måtte forvente, at „Vore Kirkegårde“ derfor ville drive agitation for ligbrænding, men at bladet på den anden side gerne ville være neutralt oplysende på området, hvad dr. Haugaard helt var indforstået med, så meget mere som ligbrændingsforeningen havde sit eget årsskrift.

Til næste års mødested valgtes Viborg stift, og på formandens forslag vedtoges det at holde mødet i Fjaltring ved vestkysten.

2. Beretning fra Fællesrådet for Havekultur og Landskabspleje.

Inspektør Hans Rønø, der sammen med havearkitekt Tholle repræsenterede foreningen i rådet, meddelte, at han var blevet valgt til rå-

Foreningen for kirkegårdskultur

Årsmøde og bestyrelsesmøde i Hillerød

Referat:

Kirkegårdsinspektør Hans Rønø

dets formand. Som sådan havde han i Menighedsrådenes Blad skrevet en indsigelse imod en artikel af provst Orla Christiansen, hvori denne havde anbefalet at give kirkegårde et parkmæssigt præg, og Rønø havde derved haft mulighed for at erindre om provst Exners bog.

Fællesrådet havde i årenes løb udgivet ialt 9 faglige skrifter, og det var blevet overdraget Rønø at skrive nr. 10, der skulle handle om kirkegårde og udkomme inden udløbet af 1965.

Det vedtoges at forhøje foreningens årlige tilskud til fællesrådet, der uforandret gennem 24 år havde været 100 kr., til 200 kr. fra indeværende år at regne. Tilskuddet kunne udredes af forlagets kasse.

Sekretæren lovede fremtidig på listen over bestyrelsesmedlemmer, redaktør og revisorer tillige at meddele navnene på foreningens repræsentanter i „Fællesrådet for havekultur og landskabspleje“.

3. Eventuelt.

Det vedtoges at sende Johannes Tholle en telegrafisk hilsen fra mødet med ønske om god bedring.

Årsmøde torsdag den 10. juni 1965 i Hillerød.

Dagen indledtes med morgensang kl. 9 i Frederiksborg slotskirke, hvor sognepræst Juul hilste mødets deltagere og fortalte om slotssognet og kirken.

Kl. 10 samledes man til generalforsamling på hotel „Leidersdorf“.

Formanden, domprovst Bay, bød velkommen til medlemmerne i almindelighed og gæsterne i særdeleshed: Provst Vedel, Farum, sognepræst Juul, Hillerød, redaktør Børgesen, der repræsenterede kirkegårdsbestyrelsen, kirkegårdsinspektør Blomberg, Hillerød, samt repræsentanterne for Frederiksborg Amts Avis og Aktuelt.

Der forelå hilsen med afbud fra kirkegårds konsulent Karen Reistad, Norge.

Inspektør Ørsted, Holbæk, valgtes til dirigent.

Formanden indledte sin beretning med at mindes foreningens mangeårige bestyrelsesmedlem, arkitekt Marius Pedersen, Holbæk, der nylig var afgået ved døden.

I anledning af provstesynene havde foreningen tilstillet samtlige provster en skrivelse med prøvetryk af foreningens protokol, samt et eksemplar af Exners bog.

Foreningens medlemstal:

Menighedsråd	1965: 168,	mod 1964: 163
Eks. „Vore Kirkegårde“	- : 301,	- - : 306
Foreninger	- : 17,	- - : 24
Eks. „Vore Kirkegårde“	- : 33,	- - : 46
Personlige medlemmer	- : 440,	- - : 466
heraf udenlandske	- : 101,	- - : 98

„Vore Kirkegårde“ var i årets løb udsendt med 4 hefter, og trykt i et gennemsnitligt oplag på 1150 eksemplarer.

Tidsskriftet havde haft et samlet sideantal på:

1965: 40 siders hovedhæfte og 32 siders tillæg

1964: 32 siders hovedhæfte og 36 siders tillæg

1963: 32 siders hovedhæfte og 32 siders tillæg

Friksemplarer var som i tidligere år sendt til provsterne, ministerierne, stiftsoverighederne, de kgl. bygningsinspektører og nogle inden- og udenlandske tidsskrifter.

„Vore Kirkegårde“s redaktør gennem 38 år, havearkitekt Johannes Tholle, havde af helbredsmæssige grunde trukket sig tilbage, og som hans efterfølger var valgt akademigartner Torben Michelsen, Sorø. Foreningen skyldte Johannes Tholle stor tak for hans dygtige arbejde med bladet gennem de mange år. Den nye redaktør havde udsendt sit første nummer, der lovede godt for fremtiden.

Fra kirkeministeriet var som i foregående år modtaget 2000 kr. i tilskud og fra landbrugslotteriets overskud gennem landbrugsministeriet 1000 kr., et beløb, som formanden ville forsøge at få hævet til 1500 kr. næste år.

Om foreningens kirkegårdsprotokol udtalte formanden:

Vor protokol opfylder som bekendt alle kravene i den kgl. anordning til en sådan. Salget har i det forløbne år ikke været så stort som tidligere. Der er ekspederet ialt 60 eksemplarer – og nedgangen skyldes formentlig, at markedets behov tildels må være dækket ind efter det store op-sving i salget for ca. 10 år siden, da den nugældende kgl. anordning bestemte, at der skulle findes to protokoller ved hver kirkegård.

Formanden udtalte videre:

I vor forenings tidsskrift har der i det forløbne år været anført en lille notits om kirkegårdsprotokoller i forhold til kartoteker.

Notitsen er et uddrag af en skrivelse fra kirkeministeriet til stiftsøvrighederne med besvarelse af et spørgsmål om, hvorvidt der kan anvendes kartoteker i stedet for kirkegårdsprotokoller, og ministeriets svar konkluderer i, at man *ikke* kan bifalde, at der anskaffes dobbelt kartotek til afløsning af kirkegårdsprotokollerne, ligesom ministeriet *ikke* finder, at der for tiden kan fremsættes forslag til ændring af denne bestemmelse. Selv om sagen blev et par år gammel, inden den blev publiceret i vor forenings blad, skal den dog herfra følges op med en klar tilkendegivelse af, at vor forening står fuldstændig bag ministeriets afgørelse. Selv om vi er klar over, at der ved nogle købstadskirkegårde allerede var indrettet kartoteker i stedet for protokoller, forinden den omtalte bestemmelse blev givet fra ministeriet, vil vi finde, at det ville have været endog meget risikabelt, om man ved de mindre kirkegårde, hvor kontorforholdene er primitive og personalet lægfolk, om man her havde fået indført kartotekskort, der i mere eller mindre ukyndige hænder ville have været i stor fare for at kunne bortkomme eller på anden måde forårsage, at fortegnelsen over kirkegårdens begravede ville blive inintakt, – og ministeriets skrivelse burde såvidt publiceres i et betydeligt større omfang, end tilfældet indtil nu har været.

Formanden fortsatte sin beretning med at erindre om kirkeministeriets cirkulære vedr. gamle stendiger og ligeledes det tidligere udsendte cirkulære om gamle træer på landsbykirkegårde, to cirkulærer, der helt lå på foreningens linje. Formanden udtrykte ligeledes sin tilfredshed med nogle gode kirkegårdsartikler i tidsskriftet Havekunst, bl. a. professor Georgsens kommentarer til kirkegårds konkurrencen i Herning, og udtalte sluttelig foreningens glæde over „Stenhuggertidende“s positive indstilling overfor kirkegårdsspørgsmål i almindelighed og F. f. K. i særdeleshed.

Formandens beretning blev eenstemmigt godkendt.

Da kassereren var forhindret i at være tilstede, forelagde inspektør Hans Rønø i hans sted de reviderede regnskaber for såvel foreningen som forlaget. De godkendtes eenstemmigt, og det samme var tilfældet med budgetterne for året 1965/66.

„Vore Kirkegårde“s nye redaktør redegjorde for sine planer med bladet, der ligeledes godkendtes.

På forslag af bestyrelsen vedtoges det at nedlægge redaktionsudvalget, hvilket ville medføre en vedtægtsændring: I § 6 bortfalder 3. pkt. i 1. stk. samt hele stk. 2.

Til bestyrelsen genvalgtes domprovst Carl Bay, inspektør Volmer Rud Nielsen, billedhugger Gunnar Hammerich og stenhuggermestrene Kaj W. Nielsen og Leo Rosendal.

Revisorerne blikkenslager Ejnar Jensen, Horsens, og stenhuggermester E. Kofoed, Aarhus, samt revisorsuppleanten: stenhuggermester N. P. Nielsen, Ringkøbing, genvalgtes ligeledes.

Til næste mødested valgtes Fjaltring i Viborg stift.

Under Eventuelt takkede blikkenslager Ejnar Jensen, Horsens, forret-

ningsudvalget, fordi man havde lovet mest mulig at skåne sekretæren, Rud Nielsen, der var hårdt spændt for med mange opgaver i forvejen, og udtalte desuden, at han var ked af, at „Vore Kirkegårde“ var så lidt kendt. Kunne der ikke gøres noget for at give bladet en større udbredelse?

I tilslutning hertil anbefalede stenhuggermester Leo Rosendal at bruge pressen mest muligt til publicering af stof fra vort område.

Dirigenten erklærede derefter generalforsamlingen for sluttet, hvorefter museumsinspektør, dr. phil. Otto Norn holdt foredrag om gravmæler i Danmark, ledsaget af lysbilleder. Efter en frokost på hotel „Leiderdorf“ sluttede årsmødet med et besøg på Hillerøds nyanlagte kirkegård (havearkitekt Sven Hansen) under ledelse af inspektør Blomberg.

Årsregnskab

1. april 1964—31. marts 1965

Indtægter:		Budget:	
Kassebeh. 1.-4.-1964		71,91	70,00
Kontinger	11.500,19 36,00	11.464,19	10.900,00
Tilskud:			
Kirkeministeriet	2.000,00		3.500,00
Landbrugslotteriet	1.000,00	3.000,00	30,00
Renter		27,46	
			<u>14.500,00</u>
Udgifter:			
Kontorudgifter	328,20 2.590,10	2.261,90	1.800,00
„Vore Kirkegårde“	4.286,04 12.145,27	7.859,23	8.100,00
Møder og foredrag		3.966,23	4.000,00
Diverse		348,80	300,00
Kassebeh. 31.-3.1965		127,40	300,00
Ialt		<u>14.563,56</u>	<u>14.563,56</u> <u>14.500,00</u>

Horsens, d. 1. april 1965.

Volmer Rud Nielsen.

Regnskabet er revideret efter kassebog og kassebilag, kassebeholdningens tilstedeværelse er kontrolleret, og der har intet været at bemærke.

Horsens, d. 13. april 1965.

Ejnar Jensen.

Aarhus, d. 21. april 1965.

Erik Kofoed.

Fra danske dagblade

9./5. Vendsyssel Tidende: Lønstrup menighedsråd har købt 5700 kvadratmeter jord for 17.000 kr. til udvidelse af kirkegården.

15./5. Aarhus Stiftstidende: Ry sogneråd har godkendt at kommuneingeniøren påtager sig opmåling og nivellering af de arealer, der er påtænkt anvendt til kirkegårdsudvidelse ved Ry kirke, (efter ansøgning fra menighedsrådet). Kirkegårdsudvidelsen vil omfatte Fjeldstedhave og arealer af tilstødende privathaver.

5./6. Præstø Avis: Stege kirkegård skal udvides med 2760 kvadratmeter mod nordvest. Der skal indrettes både urne- og kistegrave.

6./6. Frederiksborg Amts Avis: Arkitekt *Georg Jensen* har udarbejdet projekt til urneafdeling på Lillerød kirkegård. Den samlede udgift er 25.265 kr.

9./6. Bornholmeren: Til udvidelse af Nøe kgd. ved inddragelse af sportsplads vest for nuv. kgd. kræves mindste 10.000 m³ fyld, da arealet ligger for lavt og sandstensklipper ligger nær overfladen.

10./6. Frederiksborg Amts Avis: Græsted kgd. bliver reguleret.

11./6. Frederiksborg Amts Avis: Til udførelse af arkitekt *Georg Jensens* forslag til urneafdeling på Lillerød kgd. er af kommunen bevilget 17.265 kr. (8.000 kr. mindre end ansøgt.)

12./6. Østsjællands Folkeblad: Udvidelse af Hylleholt kgd. forberedes.

16./6. Berlingske Tidende: Måløv gamle kirkegård er ved at være fuldt udnyttet. Kommunalbestyrelsen har derfor vedtaget, at 3 ha af Elmegårdens jorder udlægges som fremtidig kgd.

27./6. Frederiksborg Amts Avis: Udvidelse af Slangstrup kgd. er godkendt af det havekunstneriske udvalg ved Det kongelige Akademi for de

skønne Kunster og påbegyndes til efteråret. Der er kun ca. 30 gravsteder tilbage på den gamle kirkegård. Anlægssummen ca. trekvart million. Havearkitekt: *Svend Hansen*, Gentofte.

29./6. Aalborg Amtstidende: Ulstrup kirkegård overvejes udvidet.

30./6. Kalundborg Folkeblad: Svinninge menighedsråd overvejer udvidelse af kirkegården.

4./7. Viborg Stifts Folkeblad: Hørup sogns menighedsråd har købt 3 td. land til udv. af kgd.

2./7. Aktuelt: Stenløse kgd. skal udvides.

3./7. Fyns Tidende: Nødvendigt at udvide Langesø kirkegård.

6./7. Vejle Amts Folkeblad: I forbindelse med frilægning af Jellinge højene arbejdes der med udvidelse af Jellinge kirkegård. (havearkitekt J. Palle Schmidt.)

12./7. Kristeligt Dagblad: Strøby kirkegårds urneafdeling indrettes med halvdelen som anonym med fælles mindesmærke og resten som traditionel urnegravsafd.

30./7. Lolland-Falsters Folketidende: Stubbekøbing kgd. udvides.

10./8. Skanderborg Amts Avis. Kjællerup kgd. udvides med 3 td. land mod øst.

Sådan kan der også planlægges kirkegård!

Sjællands Tidende skriver 15./6.: Korsør menighedsråd behandlede i aftes forslag om opstilling af monument ved den nye urnehave på kirkegården. Jens Larsen foreslog en stor natursten, formanden N. A. Hønborg et solur, pastor Birke et trækors og A. Biehm et stenkort. Arne Christensen syntes et timeglas ville være et passende monument. Ved afstemning var der 8 stemmer for kors, 4 for natursten, 3 for solur og 1 for timeglas.

Ålga nye kirkegård blev indviet og taget i brug i sommer. Arbejdet med den nye kgd. påbegyndtes i 1963. Der er 600 alm. kistegravpladser og et noget større antal urnegårdspladser. Kirkegården ligger øst for den gamle kirkegård og har kostet ca. 170.000 kr. (havearkitekt *Samuel Kaldén*.)

Øster Ullerud nye kirkegård indviet i juni 1965. Den nye begravelsesplads omfatter godt 4.000 kvm. og rummer ca. 600 alm. kirkegårdspladser og 57 markerede urnegrave. Anlægsudgifter 62.000 kr (havearkitekt *Samuel Kaldén*, Karlstad.)

Der klages jævnlig i dagbladene over manglende vedligeholdelse af en del finske kirkegårde. Foranlediget af den øgede turiststrøm også til de finske kirkegårde opfordres der til øget økonomisk og personlig indsats.

5./5. Bergens Tidende: Kirkegårdene i Seim og Alversund skal udvides.
8./5. Romsdale Budstikke: For at opfylde lovens krav om at der skal være 1/2 gravplads pr. indbygger i et sogn må Søsnes kgd udvides med 215 gravpladser for 23.00 kr.

10./5. Eidsvold Blad: Til udvidelse af Råholt kgd. er købt areal på 7,8 dekar til 54.900 kr. 7 kr. pr. m².

11./5. Hamar Arbeiderblad: Velder kirkegård udvides og omlægges for 130.000 kr. havearkitekt: *Leila Reinola*.

12./5. Øvre Smålene: Skiptved kgd. udvides.

21./5. Larvik Morgenavis: Reguleringsplaner udarbejdes til Undersbo kirkegård.

29./5. Nordlands Framtid: Ny kirkegård ved Halså.

1./6. Østlendingen: Kirkegården på Rena udvides.

16./6. Gudbrandsdølen: Udv. af Vignes kgd. snart færdig. Omfatter ca. 2400 m² med 525 gravpladser. Overslag: 57.000 kr.

17./6. Drammens Tidende: Holmen gamle kgd. skal reguleres. Havearkitekt: *Karen Reistad*.

22./6. Østlendingen: Kgd. udv. i Grue.

Fra svenske dagblade

Fra finske dagblade

Fra norske dagblade

- 1./7. Sunnmøre Arbeideravis: Dele af Kaupang-området, (boplads fra forhistorisk tid) skal anvendes til stærkt tiltrængt kirkegårdsudvidelse v. Borgund kirke.
 2./7. Christianssands Tidende: Kirke med skovkirkegård skal placeres ved Torridal. Havearkitekt *Karen Reistad*.
 3./7. Sunnmøre Arbeideravis: Vatna kgd. udvides for 10.000 kr.
 12./7. Dagningen: Fåberg kgd. udvides. Haveark.: *Tor Breland*.
 16./7. Telemarks Arbeiderblad: Kragerø kgd. reguleres.

Om frihedskæmpergrave

Efter anmodning fra kirkeministeriet har Københavns magistrat indstillet til borgerrepræsentationen, at 90 frihedskæmperes grave på københavnske kirkegårde fredes. Fornyelsen af dem vil koste 22.000 kr. og vedligeholdelse 10.000 kr. årlig.

Solbjerg kirkegård 100 år

den 22. juli 1965

Dagen blev markeret ved opsætning af tavle med fortegnelse over de kendte navne på personer, der hviler på kirkegården. Endvidere holdt samtlige ansatte kaffebord med bestyrelsen i materialgården. Der uddeltes i samme anledning et legat på 500 kr. og et på 200 kr.

Fra tidsskrifterne

„Kunst und Stein“. Zürich, der udgives af den schweitsiske billed- og stenhuggerforening har i anledning af tidsskriftets 10 års jubilæum udgivet et særnummer med udmærkede artikler om planlægning og udførelse af moderne gravmonumenter. Særnummeret viser ligesom nr. 2 og 4 i illustrerede artikler hvilken rivende udvikling det schweitsiske billed- og stenhuggerfag er inde i – hvor store fremskridt der er sket i formgivningen og i den tekniske udførelse.

På de schweitsiske kirkegårde, hvor der er ret få servitutter, men rige traditioner har stenhuggerne mulighed for at udforme monumenterne i individuel harmoni med de omgivende elementer.

Ligeledes indeholder ovennævnte tidsskrifts numre meget værdifulde artikler om kirkegårdsanlæg.

I særnummeret (3) omtales en konkurrence om ny kirkegård ved Zürich. I nr. 4 omtales en konkurrence om ny kirkegård i Kusnach, og i nr. 2 en analyse over den schweitsiske kirkegårds status af havearkitekt E. Surbeck.

Artiklerne understreger det høje kulturelle stade den schweitsiske kirkegård står på og hvilke bestræbelser, der udfoldes for at højne det yderligere. Der udskrives årlig flere konkurrencer både om nye større kirkegårde og om mindre udvidelser og omlægninger.

Deltagerantallet (fra 20 til 50) er bemærkelsesværdig stort for landets størrelse. Konkurrenceresultaterne diskuteres livligt både i faglige kredse og i dagspressen.

Et af konkurrencernes største problemer i Schweiz kan vi nikke genkendende til: Dommernes vanskeligheder ved at tyde det indkomne materiale: 1. præmie bliver ofte givet til et „utraditionelt“, interessant forslag tegnet i en utydelig men smuk form, hvor det væsentlige i funktionen ikke kan tydes, mens andre forslag der er klare og tydelige fremstillet, funktionerne gennemarbejdede ikke opnår en tilsvarende placering fordi de derved overfladisk betragtet virker uspændende. (Jfr. „Kunst und Stein“ 65, nr. 3, side 26 og 27: 2. præmie projekt er absolut bedre end 1. præmieprojekt.)

„Deutsche Friedhofskultur“

Marts og maj nr. indeholder omtale af kirkegårdene i Essen og af den bemærkelsesværdige udstilling: „Friedhof und Grabmal“ i forbindelse med „Bundesgartenschau Essen 1965“.

Kirkegårdsudstillinger er blevet ret almindelige i Tyskland. Formålet er det at vise publikum de muligheder der findes for anlæg af nye gravsteder. En sådan udstilling må derfor ikke bedømmes som samlet komposition. Udstillingen må nødvendigvis fremtræde som en broget mangfoldighed af forskelligartede materialer og planter.

Hvert enkelt gravsted med monument må ses som en sluttet helhed. Set på denne måde er der meget at hente, også for fagfolk, – skønt nok ret lidt at overføre direkte.

„Granit“ der i majnummeret udkommer som uafhængigt tillæg til „Der Naturstein“ indeholder en god artikel „For og imod sargofag-liggestenen“. Spørgsmålet spiller hovedrollen i de sydeuropæiske og dele af midt-europas kirkegårdes udvikling. Skal størstedelen af de pågældende kirkegårde stadig være dækkede af store liggestene dækkende gravkamre og sargofager eller skal planterne brede sig?

„Steinmetz und Steinbildhauer“

Juni- og julinumre indeholder artikler i forbindelse med udstillingen „Friedhof und Grabmal“ Essen 1965, med analyse af udviklingen indenfor vor tids gravmæler.

„Ignis“ maj 1965. art. om Bremens meget smukke kirkegårde.

Særtryk af „Kyrvaktaren“ nr. 6-7 1965 8 sider.

„Minnesbilder från andra världskriget“.

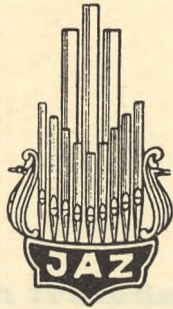
Kirkegårdsinspektør Hilding Claesson. Lund ser tilbage til tiden omkring 1942-1960, da han var krigsgravinspektør ved den svenske forsvarstab. Artiklen giver et meget interessant indblik i forudsætningerne for de overvejelser, der blev gjort ved oprettelsen af en beredskabs-tjeneste, der stadig er opretholdt i Sverige. Artiklen bør læses af alle der berøres af det nu igen aktuelle problem om den endelige løsning af de tyske krigsgraves fremtid.

Året bragte Dansk Ligbrændingsforening de første katolske medlemmer, efter at det hellige officium i Rom havde udsendt en skrivelse til samtlige katolske biskopper om de ændrede signaler med hensyn til kremation. Her i landet har enhver katolsk præst nu besked om, at ligbrænding kan finde sted, så ethvert medlem af den katolske kirke i Danmark kan få bisættelse ordnet ved henvendelse til sin sognepræst. Bisættelsesritualet skal foregå i kirken eller hjemmet. Forhåbentlig vil tiden inden længe være moden til, at det tillades, at ceremonien også for katolikker foregår i et krematorium.

I Danmarks 27 krematorier fandt ialt 15.747 brændinger sted eller 33,6 pct. af samtlige døde. For København var procenten 71,0, på Frederiksberg 75,4. Ved udgangen af 1964 blev Gladsaxe krematorium taget i brug, og krematorier er under opførelse i Lyngby, Vejle og Viborg. Der arbejdes med krematorieplaner i Ballerup, Fredericia, Hillerød og Århus. Dansk Ligbrændingsforening har et medlemsantal på 185.817. I 1964 blev 3.358 optaget som nye medlemmer.

Akademiets mindre guldmedalje for et krematorieprojekt blev vundet af arkitekt Fini Bolbroe. Ved en projektkonkurrence om et nyt kapelkrematorium med to sale på Aalborg østre kirkegård tildeltes 1. præmien på 12.000 kr. til arkitekt Logan Nørgaard, København. Projekterne er gengivet i årsskriftet med nærmere omtale. Årsskriftet bringer desuden en artikel af provst Orla Christiansen, Brøndbyøster: „Når landsogn bliver bysogn“, med en omtale af spørgsmålet om tilstrækkelig gravplads i en hastigt opvoksende kommune og om problemet jordfæstelse og kremation.

**Dansk
Ligbrændings-
forenings
årsskrift**

NYHED

DEREUX ORGLET

MED ELEKTROSTATISK LYDOVERFØRING

Med samme — endog noget bedre — akustiske egenskaber som et almindeligt pipeorgel.

Spiller altid rent og velstemt — konstant til enhver tid — uanset temperatur og fugtighedsgrad.

Særdeles solid konstruktion — fylder ikke ret meget — installeres nemt og hurtigt.

Et velbygget præcisionsinstrument med alle registermuligheder — godkendt af den katolske kirke i Tyskland, Frankrig, Belgien og Danmark.

Prisen er kun 1/5 af et tilsvarende pipeorgels.

Yderligere oplysninger sendes gerne uden forbindelse.

Rekvirer gratis brochure.

Har De problemer med visning af salmenumre o. a., viser vi Dem gerne Jäger's nye, patenterede projektor. Vi har også alt indenfor klokkespil m. m.

J. A. Zachariasen
ORGELBYGGERIET AARHUS
GRUNDLAGT 1830

Riisskov — telf. (061) 7 78 88

Vore Kirkegårde

Redaktør: Havearkitekt m.d.h. Torben Michelsen, Sorø.

Redaktion: Akademihaven, Sorø, Telf. (03) 635 16 53.

Ekspedition: Silkeborgvej 23, Horsens, giro 11915.

Abonnement: Medlemmer af Foreningen for Kirkegårdskultur får gratis tidsskriftet, der udkommer med 4 hefter om året. Enkelthefter sælges for kr. 3,00 pr. stk.

Henvendelse: Silkeborgvej 23, Horsens.

Adresseforandringer bedes altid anmeldt til posthuset. Skulle bladet udeblive, bedes man klage til nærmeste postkontor.

Annoncer tegnes hos redaktøren og i ekspeditionen.

Annoncetakst: $\frac{1}{32}$ side kr. 15,—, $\frac{1}{16}$ kr. 26,—, $\frac{1}{8}$ kr. 40,—, $\frac{1}{4}$ kr. 70,—, $\frac{1}{2}$ kr. 135,— og $\frac{1}{1}$ kr. 250,—; 10 pct. rabat for 4 gange og 25 pct. rabat for 12 gange.

MEMLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER

Vore Kirkegårde leveres iflg. aftale obligatorisk til medlemmer af Foreningen af kirkegårdsinspektører, gravere og gartnere ved kirkegårde i Danmark og medlemmer af Østifternes Sten- og Billedhuggerforening, Stenhuggerlauget i København samt Stenhuggermesterforeningen i Jylland og Stenindustriens Arbejdsgiverforening på Bornholm. Endvidere vederlagsfrit til kirkeministeriet, landets stiftsøvrigheder, de kgl. bygningsinspektører samt provsterne.